

TÜROFED TURİZM BÜLTENİ

Kasım - 2017

Hazırlayan: Aslı VAZ

İÇİNDEKİLER

1.	TÜRKİYE'YE VE DÖRT İLİMİZE GELEN ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI	1
1.1.	TÜRKİYE'YE GELEN ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI	1
1.1.1.	TÜRKİYE'YE GELEN YABANCI ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI	1
1.1.2.	TÜRKİYE'YE GELEN YURT DIŞINDA İKAMET EDEN VATANDAŞ ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI.....	5
1.2.	DÖRT İLİMİZE GELEN ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI.....	5
1.2.1.	İSTANBUL'A GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ	5
1.2.2.	ANTALYA'YA GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ	8
1.2.3.	MUĞLA'YA GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ.....	10
1.2.4.	İZMİR'E GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ	12
2.	TÜRKİYE'NİN TURİZM GELİRİ, ORTALAMA HARCAMA VE TURİZM GİDERİ	155
2.1.	TÜRKİYE'NİN TURİZM GELİRİ VE ORTALAMA HARCAMA	15
2.1.1.	TURİZM SEKTÖRÜNÜN TEKSTİL VE OTOMOTİV SEKTÖRÜ İLE KARŞILAŞTIRILMASI	18
2.2.	TÜRKİYE'NİN TURİZM GİDERİ	20

1. TÜRKİYE'YE VE DÖRT İLİMİZE GELEN ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI

1.1. TÜRKİYE'YE GELEN ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA (İLK 3 ÇEYREK) GÖRE DAĞILIMI

2017 yılının ilk 9 ayında ülkemize gelen ziyaretçilerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre %13,58 oranında bir artış ile 28.021.672 olmuştur.

Tablo 1. Türkiye'ye Gelen Ziyaretçilerin Yıllara ve Aylara Göre Dağılımı

AY	YIL				% DEĞİŞİM ORANI		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	1.426.149	1.594.400	1.521.249	1.384.622	11,80	-4,59	-8,98
ŞUBAT	1.708.255	1.751.380	1.631.277	1.494.891	2,52	-6,86	-8,36
MART	2.197.885	2.269.962	2.034.471	1.944.942	3,28	-10,37	-4,40
NİSAN	3.010.627	2.768.482	2.219.619	2498.489	-8,04	-19,83	12,56
MAYIS	4.330.933	4.187.786	3.029.374	3.388.560	-3,31	-27,66	11,86
HAZİRAN	4.794.562	4.482.621	2.902.139	3.962.416	-6,51	-35,26	36,53
TEMMUZ	5.829.607	6.131.213	4.211.530	5.845.933	5,17	-31,31	38,81
AĞUSTOS	5.816.977	5.656.083	3.709.503	5.305.838	-2,77	-34,42	43,03
EYLÜL	4.773.251	4.708.032	3.412.154	4.691.972	-1,37	-27,52	37,51
EKİM	3.821.286	3.688.684	2.853.430		-3,47	-22,64	
KASIM	2.025.739	2.055.549	1.699.949		1,47	-17,30	
ARALIK	1.891.975	1.819.877	1.681.985		-3,81	-7,58	
TOPLAM	41.627.246	41.114.069	30.906.680		-1,23	-24,83	
9 AY TOP.	33.888.246	33.549.959	24.671.316	28.021.672	-1,00	-26,46	13,58

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017-Kasım Bülteni/

(*) TÜİK tarafından çeyrek dönemlerin sonunda açıklanmaktadır.

1.1.1. TÜRKİYE'YE GELEN YABANCI ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI

2017 yılı Kasım ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı, geçen yılın aynı ayına göre %22,13 oranında bir artışla 1.652.795 olmuştur. Kasım ayında ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin 16.431'i (%0,99) günübirlikçidir.

Tablo 2. Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Yıllara ve Aylara Göre Dağılımı

AY	YIL				% DEĞİŞİM ORANI		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	1.146.815	1.250.941	1.170.333	1.055.474	9,08	-6,44	-9,81
ŞUBAT	1.352.184	1.383.343	1.240.633	1.159.833	2,30	-10,32	-6,51
MART	1.851.980	1.895.940	1.652.511	1.587.007	2,37	-12,84	-3,96
NİSAN	2.652.071	2.437.263	1.753.045	2.070.322	-8,10	-28,07	18,10
MAYIS	3.900.096	3.804.158	2.485.411	2.889.873	-2,46	-34,67	16,27
HAZİRAN	4.335.075	4.123.109	2.438.293	3.486.940	-4,89	-40,86	43,01
TEMMUZ	5.214.519	5.480.502	3.468.202	5.075.961	5,10	-36,72	46,36
AĞUSTOS	5.283.333	5.130.967	3.183.003	4.658.463	-2,88	-37,96	46,35
EYLÜL	4.352.429	4.251.870	2.855.397	4.076.630	-2,31	-32,84	42,77
EKİM	3.439.554	3.301.194	2.449.948	2.992.947	-4,02	-25,79	22,16
KASIM	1.729.803	1.720.554	1.353.280	1.652.795	-0,53	-21,35	22,13
ARALIK	1.580.041	1.464.791	1.302.157		-7,29	-11,10	
TOPLAM	36.837.900	36.244.632	25.352.213		-1,61	-30,05	
11 AYLIK TOP	35.257.859	34.779.841	24.050.056	30.706.245	-1,36	-30,85	27,68

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017-Kasım Bülteni

2017 yılı Ocak-Kasım döneminde ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %27,68 oranında bir artış göstererek 30.706.245 olmuştur. 2017 yılı Ocak-Kasım döneminde ülkemize gelen 30.706.245 yabancı ziyaretçinin 359.028'si (% 1,17) gününbirlikçidir.

Ocak-Kasım döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçilerin en çok giriş yaptıkları sınır kapılarının bağlı olduğu iller sıralamasında ilk 5 il aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

- 1-İstanbul %32,05 (9.841.185)
- 2-Antalya %30,56 (9.383.831)
- 3-Edirne %9,52 (2.924.497)
- 4-Artvin %8,05 (2.472.023)
- 5-Muğla %6,45 (1.979.900)

Tablo 3'e göre, 2017 yılı Ocak-Kasım ayında ülkemize en çok ziyaretçi gönderen ilk beş ülke sırasıyla; Almanya, Rusya Federasyonu, İngiltere, Gürcistan ve Bulgaristan'dır. Avrupa'dan gelen ziyaretçi sayısında geçen yıla göre %28,71'lik artış olmuştur. Rusya Federasyonu'ndan gelen ziyaretçi sayısında %657,56 oranında artış gözlenmektedir.

Tablo 3. Türkiye'ye Gelen Yabancıların Milliyetlerine Göre Karşılaştırması (Kasım)

MİLLİYET	YILLAR			% DEĞİŞİM ORANI	
	2015	2016	2017*	2016/2015	2017/2016
Cezayir	157.856	163.147	195.580	3,35	19,88
Fas	100.502	80.718	104.766	-19,69	29,79
Güney Afrika Cumhuriyeti	45.169	27.024	31.018	-40,17	14,78
Libya	229.778	66.780	89.842	-70,94	34,53
Mısır	92.360	87.852	91.788	-4,88	4,48
Sudan	10.741	9.760	11.218	-9,13	14,94
Tunus	93.307	92.260	99.625	-1,12	7,98
Diğ. AFRIKA ÜLKELERİ	100.336	88.544	98.792	-11,75	11,57
TOPLAM AFRIKA	830.049	616.085	722.629	-25,78	17,29
Arjantin	79.224	59.541	46.326	-24,84	-22,19
Brezilya	82.809	39.905	45.431	-51,81	13,85
Kolombiya	24.946	18.160	26.419	-27,20	45,48
Şili	23.927	10.185	8.258	-57,43	-18,92
Venezuela	6.111	4.627	6.274	-24,28	35,60
Diğ. GÜNEY AMERİKA ÜLKELERİ	23.004	13.438	14.561	-41,58	8,36
TOPLAM GÜNEY AMERİKA	240.021	145.856	147.269	-39,23	0,97
TOPLAM KUZEY AMERİKA	16.790	12.573	14.152	-25,12	12,56
TOPLAM ORTA AMERİKA	10.812	7.193	7.917	-33,47	10,07
TOPLAM AMERİKA	267.623	165.622	169.338	-38,11	2,24
Bahreyn	28.609	35.539	52.030	24,22	46,40
Birleşik Arap Emirlikleri	44.573	30.803	41.296	-30,89	34,06
Irak	1.027.981	381.879	832.317	-62,85	117,95
İsrail	210.896	278.381	357.298	32,00	28,35

Katar	33.693	30.348	43.682	-9,93	43,94
Kuveyt	166.305	169.013	242.065	1,63	43,22
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	217.894	207.607	228.300	-4,72	9,97
Lübnan	184.735	179.087	221.056	-3,06	23,43
Suudi Arabistan	434.270	511.809	627.979	17,86	22,70
Ürdün	154.994	194.154	264.255	25,27	36,11
Yemen	22.660	23.531	26.340	3,84	11,94
DIĞ. BATI ASYA ÜLKELERİ	815.512	303.065	432.608	-62,84	42,74
TOPLAM BATI ASYA	3.342.122	2.345.216	3.369.226	-29,83	43,66
Bangladeş	11.226	8.397	10.236	-25,20	21,90
Çin Halk Cumhuriyeti	300.296	152.961	221.407	-49,06	44,75
Endonezya	51.895	41.429	72.204	-20,17	74,28
Filipinler	79.219	55.186	57.548	-30,34	4,28
Hindistan	124.237	74.173	77.561	-40,30	4,57
İran	1.591.490	1.559.714	2.314.656	-2,00	48,40
Malezya	60.638	41.350	47.896	-31,81	15,83
Pakistan	55.283	48.136	70.234	-12,93	45,91
Singapur	22.805	13.705	13.448	-39,90	-1,88
Tayland	21.198	10.723	25.549	-49,42	138,26
DIĞ. GÜNEY ASYA ÜLKELERİ	111.941	114.334	132.728	2,14	16,09
TOPLAM GÜNEY ASYA	2.430.228	2.120.108	3.043.467	-12,76	43,55
TOPLAM ASYA	5.772.350	4.465.324	6.412.693	-22,64	43,61
Almanya	5.403.222	3.761.584	3.451.897	-30,38	-8,23
Avusturya	465.078	294.516	269.233	-36,67	-8,58
Belçika	601.408	399.528	404.377	-33,57	1,21
Çek Cumhuriyeti (Çekya)	209.575	85.403	124.352	-59,25	45,61
Danimarka	401.883	324.786	263.315	-19,18	-18,93
Finlandiya	210.410	120.031	93.879	-42,95	-21,79
Fransa	812.637	527.266	545.706	-35,12	3,50
Hollanda	1.199.502	880.976	770.250	-26,55	-12,57
İngiltere (Birleşik Krallık)	2.475.586	1.681.991	1.621.124	-32,06	-3,62
İrlanda	99.171	52.688	48.140	-46,87	-8,63
İspanya	226.613	99.951	95.829	-55,89	-4,12
İsveç	612.921	311.393	277.326	-49,20	-10,94
İsviçre	368.259	205.992	196.360	-44,06	-4,68
İtalya	485.913	199.539	188.251	-58,94	-5,66
İzlanda	9.477	3.227	2.325	-65,95	-27,95
Lüksemburg	12.528	4.665	4.663	-62,76	-0,04
Macaristan	136.719	62.222	77.174	-54,49	24,03
Norveç	277.163	152.242	111.228	-45,07	-26,94
Polonya	495.778	201.670	289.114	-59,32	43,36
Portekiz	54.367	25.697	24.761	-52,73	-3,64
Slovakya	149.909	60.238	96.524	-59,82	60,24

Yunanistan	696.166	546.274	559.934	-21,53	2,50
TOPLAM AVRUPA OECD	15.404.285	10.001.879	9.515.764	-35,07	-4,86
Arnavutluk	75.355	77.977	96.942	3,48	24,32
Bosna Hersek	81.513	62.842	85.465	-22,91	36,00
Bulgaristan	1.683.474	1.559.432	1.689.569	-7,37	8,35
Estonya	61.952	34.897	47.169	-43,67	35,17
Güney Kıbrıs Rum Kesimi	12.560	9.881	9.667	-21,33	-2,17
Hırvatistan	36.878	20.000	21.581	-45,77	7,91
Karadağ	18.389	15.448	17.792	-15,99	15,17
Kosova	92.578	95.351	110.088	3,00	15,46
Letonya	59.086	33.830	45.204	-42,74	33,62
Litvanya	110.726	108.240	132.372	-2,25	22,29
Makedonya	157.341	136.665	160.123	-13,14	17,16
Malta	8.708	5.436	5.020	-37,57	-7,65
Romanya	423.425	341.741	402.441	-19,29	17,76
Sırbistan	170.764	103.020	135.982	-39,67	32,00
Slovenya	38.350	17.754	23.549	-53,71	32,64
Diğ. AVRUPA OECD DIŞI ÜLKELERİ	2.862	1.451	1.507	-49,30	3,86
TOPLAM AVRUPA OECD DIŞI	3.033.961	2.623.965	2.984.471	-13,51	13,74
TOPLAM AVRUPA	18.438.246	12.625.844	12.500.235	-31,52	-0,99
Azerbaycan	567.886	564.748	713.167	-0,55	26,28
Beyaz Rusya (Belarus)	202.163	111.374	226.289	-44,91	103,18
Ermenistan	45.609	35.971	44.754	-21,13	24,42
Gürcistan	1.760.938	2.041.897	2.251.267	15,96	10,25
Kazakistan	415.960	231.328	390.201	-44,39	68,68
Kırgızistan	82.889	83.208	96.858	0,38	16,40
Moldova	143.495	133.016	164.086	-7,30	23,36
Özbekistan	136.340	123.087	179.618	-9,72	45,93
Rusya Fed.	3.623.518	822.159	4.647.162	-77,31	465,24
Tacikistan	30.507	23.094	28.065	-24,30	21,53
Türkmenistan	163.841	148.768	210.754	-9,20	41,67
Ukrayna	678.518	1.014.215	1.250.094	49,48	23,26
TOPLAM B.D.T.	7.851.664	5.332.865	10.202.315	-32,08	91,31
Amerika Birleşik Devletleri	767.749	436.872	315.801	-43,10	-27,71
Avustralya	221.587	94.454	73.109	-57,37	-22,60
Güney Kore	217.164	99.019	111.187	-54,40	12,29
Japonya	100.037	41.628	44.685	-58,39	7,34
Kanada	181.161	101.080	75.064	-44,20	-25,74
Meksika	44.798	20.124	18.223	-55,08	-9,45
Yeni Zelanda	36.197	14.786	10.701	-59,15	-27,63
TOPLAM DiğER OECD	1.568.693	807.963	648.770	-48,49	-19,70
TOPLAM MİLLİYETSİZ	50.878	35.839	49.863	-29,56	39,13
YABANCI TOPLAM	34.779.841	24.050.056	30.706.245	-30,85	27,68

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017-Kasım Bülteni

1.1.2. TÜRKİYE'YE GELEN YURT DIŞINDA İKAMET EDEN VATANDAŞ ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI

2017 yılının ilk 9 ayında ülkemizi ziyaret eden vatandaş sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre %0,74 oranında bir artış ile 4.457.160 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4'te Türkiye'ye gelen yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerin yıllara ve aylara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4. Türkiye'ye Gelen Yurt Dışında İkamet Eden Vatandaş Ziyaretçilerin Yıllara ve Aylara (İlk 3 Çeyrek) Göre Dağılımı

AY	YIL				% DEĞİŞİM ORANI		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	279.334	343.459	350.916	329.148	22,96	2,17	-6,20
ŞUBAT	356.071	368.037	390.644	335.058	3,36	6,14	-14,23
MART	345.905	374.022	381.960	357.935	8,13	2,12	-6,29
NİSAN	358.556	331.219	466.574	428.167	-7,62	40,87	-8,23
MAYIS	430.837	383.628	543.963	498.687	-10,96	41,79	-8,32
HAZİRAN	459.487	359.512	463.846	475.476	-21,76	29,02	2,51
TEMMUZ	615.088	650.711	743.328	769.972	5,79	14,23	3,58
AĞUSTOS	533.644	525.116	526.500	647.375	-1,60	0,26	22,96
EYLÜL	420.822	456.162	556.757	615.342	8,40	22,05	10,52
EKİM	381.732	387.490	403.482		1,51	4,13	
KASIM	295.936	334.995	346.669		13,20	3,48	
ARALIK	311.934	355.086	379.828		13,83	6,97	
TOPLAM	4.789.346	4.869.437	5.554.467		1,67	14,07	
9 AY TOP.	3.799.744	3.791.866	4.424.488	4.457.160	-0,21	16,68	0,74

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017-Kasım Bülteni
(*) TÜİK tarafından çeyrek dönemlerin sonunda açıklanmaktadır.

1.2. DÖRT İLİMİZE GELEN ZİYARETÇİLERİN YILLARA VE AYLARA GÖRE DAĞILIMI

En önemli turizm merkezlerimizden olan İstanbul, Antalya, Muğla ve İzmir'e gelen ziyaretçi istatistikleri aşağıdaki bölümlerde aktarılmıştır.

1.2.1 İSTANBUL'A GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ

2017 yılının Kasım ayında İstanbul'a gelen yabancı sayısı, geçen yılın Kasım ayı ile karşılaştırıldığında %25,4 oranında artış göstererek 831,982 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5. İstanbul'a Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

AY	YIL				DEĞİŞİM ORANI (%)		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	635.283	691.496	692.172	559.372	8,85	0,10	-19,2
ŞUBAT	696.054	732.202	674.465	590.175	5,19	-7,89	-12,5
MART	866.985	944.931	783.164	742.479	8,99	-17,12	-5,2
NİSAN	1.014.662	1.037.506	715.161	835.614	2,25	-31,07	16,8
MAYIS	1.079.598	1.182.906	869.446	830.019	9,57	-26,50	-4,5
HAZİRAN	1.090.284	1.091.357	707.050	827.494	0,10	-35,21	17,0
TEMMUZ	1.155.407	1.400.183	924.686	1.319.549	21,19	-33,96	42,7
AĞUSTOS	1.290.218	1.333.515	908.663	1.247.384	3,36	-31,86	37,3
EYLÜL	1.181.742	1.205.089	800.675	1.045.896	1,98	-33,56	30,6
EKİM	1.132.655	1.125.263	790.951	1.122.266	-0,65	-29,71	41,9
KASIM	844.289	848.420	663.524	831.982	0,49	-21,79	25,4
ARALIK	855.806	821.809	674.030		-3,97	-17,98	
TOPLAM	11.842.983	12.414.677	9.203.987		4,83	-25,86	
11 AY TOP.	10.987.177	11.592.868	8.529.957	9.120.248	5,51	-26,42	6,92

Kaynak: İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017-Kasım Bülteni

2017 yılının Ocak-Kasım aylarında İstanbul'a gelen yabancıların milliyetlerine göre dağılımı incelendiğinde ilk 10 ülkenin sırasıyla; Alman, İran, Suudi Arabistan, Irak, Rusya, İngiliz, Fransız, Amerikan, Ukrayna ve Kuveyt vatandaşlarının oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 6. İstanbul'a Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Milliyetlerine Göre Dağılımı (Kasım)

S. No	ÜLKE İSMİ	2017 Gelen	2016 Gelen	Değişim %	S. No	ÜLKE İSMİ	2017 Gelen	2016 Gelen	Değişim %
1	ALMANYA	915.831	938.794	-2,40	56	JAPONYA	38.004	35.461	7,20
2	İRAN	816.838	602.961	35,50	57	SIRBİSTAN	36.460	31.864	14,40
3	SUUDİ ARABİSTAN	535.819	458.431	16,90	58	POLONYA	34.381	34.974	-1,70
4	IRAK	486.585	255.500	90,40	59	ARNAVUTLUK	34.882	31.255	11,60
5	RUSYA FEDERASYONU	452.082	274.764	64,50	60	AFGANİSTAN	34.691	39.023	-11,10
6	İNGİLTERE	351.746	346.281	1,60	61	FİLİPİNLER	32.397	30.052	7,80
7	FRANSA	340.757	337.289	1,00	62	BOSNA HERSEK	34.028	27.901	22,00
8	ABD	258.903	298.344	-13,20	63	GÜNEY AFRİKA	26.990	22.689	19,00
9	UKRAYNA	280.973	266.631	5,40	64	BEYAZ RUSYA	26.913	23.386	15,10
10	KUVEYT	228.522	159.980	42,80	65	FİNLANDİYA	26.433	29.723	-11,10
11	HOLLANDA	233.087	242.291	-3,80	66	TACİKİSTAN	25.100	21.679	15,80
12	AZERBEYCAN	197.800	173.967	13,70	67	YEMEN	25.354	22.335	13,50
13	TÜRKMENİSTAN	198.693	139.075	42,90	68	ÇEK CUMHURİYETİ	24.364	26.419	-7,80
14	CEZAYİR	188.268	158.572	18,70	69	İRLANDA	23.258	24.564	-5,30

15	ÇİN	198.884	141.701	40,40	70	MACARİSTAN	24.819	25.164	-1,40
16	ÜRDÜN	178.830	132.436	35,00	71	NİJERYA	22.941	22.360	2,60
17	ÖZBEKİSTAN	161.802	113.288	42,80	72	FİLİSTİN	23.165	14.235	62,70
18	İTALYA	146.576	155.126	-5,50	73	UMMAN	21.506	12.232	75,80
19	LÜBNAN	150.142	122.266	22,80	74	MAKEDONYA	22.438	21.298	5,40
20	KAZAKİSTAN	138.544	97.401	42,20	75	KOLOMBİYA	21.628	13.884	55,80
21	İSVEÇ	140.345	121.304	15,70	76	TAYLAND	22.022	8.487	159,50
22	İSRAİL	136.451	97.835	39,50	77	LİTVANYA	19.177	18.639	2,90
23	AVUSTURYA	126.529	126.103	0,30	78	PORTAKİZ	17.376	18.286	-5,00
24	BELÇİKA	111.997	109.170	2,60	79	ERMENİSTAN	15.598	14.005	11,40
25	GÜNEY KORE	100.269	89.933	11,50	80	SLOVENYA	15.887	11.188	42,00
26	TUNUS	95.925	88.992	7,80	81	SLOVAKYA	13.929	13.118	6,20
27	SURİYE	91.842	87.330	5,20	82	HİRVATİSTAN	14.128	12.743	10,90
28	FAS	95.350	72.947	30,70	83	MEKSİKA	14.166	11.620	21,90
29	İSVİÇRE	98.665	98.336	0,30	84	LETONYA	12.695	11.959	6,20
30	KKTC	92.433	88.435	4,50	85	ESTONYA	12.399	12.933	-4,10
31	MISIR	88.414	85.198	3,80	86	MOĞOLİSTAN	11.180	9.477	18,00
32	KIRGIZİSTAN	86.470	77.183	12,00	87	SUDAN	10.652	9.308	14,40
33	LİBYA	89.033	65.493	35,90	88	SİNGAPUR	10.879	10.422	4,40
34	ROMANYA	83.600	77.472	7,90	89	BANGLADEŞ	9.716	7.972	21,90
35	DANİMARKA	77.799	75.048	3,70	90	KARADAĞ	9.534	8.786	8,50
36	İSPANYA	78.622	76.875	2,30	91	YENİ ZELENDA	7.512	8.866	-15,30
37	BULGARİSTAN	68.044	68.008	0,10	92	ŞİLİ	7.054	6.833	3,20
38	ENDENOZYA	65.364	35.047	86,50	93	ETİYOPYA	5.582	4.749	17,50
39	YUNANİSTAN	67.518	77.020	-12,30	94	VENEZUELLA	5.518	3.437	60,50
40	KANADA	62.016	67.125	-7,60	95	HONKONG	5.605	4.905	14,30
41	PAKİSTAN	65.788	44.301	48,50	96	KONGO DEMOK. CUM.	5.428	4.684	15,90
42	HİNDİSTAN	63.866	60.035	6,40	97	SENEGAL	5.404	5.150	4,90
43	GÜRCİSTAN	59.614	53.192	12,10	98	KAMERUN	5.233	4.970	5,30
44	BAHREYN	51.180	34.777	47,20	99	KIBRIS RUM KESİMİ	4.786	5.083	-5,80
45	AVUSTRALYA	49.997	55.618	-10,10	100	NEPAL	4.764	2.799	70,20
46	TAYVAN	53.834	40.293	33,60	101	KENYA	4.355	5.242	-16,90
47	KOSOVA	49.498	43.972	12,60	102	EKVATOR	4.446	3.135	41,80
48	KATAR	42.674	28.874	47,80	103	SOMALİ	4.398	3.139	40,10
49	NORVEÇ	45.563	33.533	35,90	104	MALTA	3.785	3.856	-1,80
50	ARJANTİN	42.390	55.052	-23,00	105	PERU	3.972	3.317	19,70
51	BİRLEŞİK ARAP EMİRİ	37.341	29.904	24,90	106	BİR. MİLLETLER ÖRG.	3.947	4.029	-2,00
52	MALAZYA	44.120	38.874	13,50	107	GANA	3.827	2.958	29,40
53	BREZİLYA	38.929	30.256	28,70	108	VİETNAM	3.289	1.967	67,20
54	MOLDOVA CUM.	35.694	34.509	3,40	109	UGANDA	2.950	2.702	9,20
55	HAYMATLOS	36.505	26.245	39,10	110	DİĞER	56.921	49.278	13,43

Kaynak: İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017-Kasım Bülteni

Suudi Arabistan, Irak, Kuveyt, Cezayir, Ürdün, Lübnan, Tunus, Suriye, Fas, Mısır, Libya, Bahreyn, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen, Filistin, Umman ve Sudan'ın oluşturduğu Arap ülkelerinden gelen ziyaretçilerin sayıları payı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. İstanbul'a Arap Ülkelerinden Gelen Ziyaretçiler (Kasım)

	2015	2016	2017	2016/2015	2017/2016
İSTANBUL'A GELEN ZİYARETÇİ SAYISI	12.414.677	9.203.987	9.952.230	-25,86%	8,13%
ARAP ÜLKELERİNDEN GELENLER SAYISI	2.534.324	1.976.166	2.447.961	-22,02%	19,27%
PAY	20,4%	21,05%	24,6%		

Kaynak: İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2017 Kasım Bülteni

1.2.2. ANTALYA'YA GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ

Antalya'ya 2017 yılının Kasım ayında gelen ziyaretçi sayısı 141.444 olarak gerçekleşerek, geçen yılın aynı ayında gelen ziyaretçi sayısına göre %0,57 artış göstermiştir.

Tablo 8. Antalya'ya Gelen Ziyaretçilerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

AY	YIL				DEĞİŞİM ORANI		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	116.974	117.746	95.148	87.310	0,66	-19,19	-8,24
ŞUBAT	158.147	156.005	108.164	84.612	-1,35	-30,67	-21,77
MART	330.291	322.230	257.441	165.741	-2,44	-20,11	-35,62
NİSAN	797.141	651.885	373.764	517.360	-18,22	-42,66	38,42
MAYIS	1.506.809	1.388.037	639.227	1.056.971	-7,88	-53,95	65,35
HAZİRAN	1.779.151	1.642.032	712.953	1.473.621	-7,71	-56,58	106,69
TEMMUZ	2.046.715	2.036.137	1.013.912	1.819.502	-0,52	-50,20	79,45
AĞUSTOS	2.020.338	1.952.730	1.007.801	1.760.500	-3,35	-48,39	74,69
EYLÜL	1.621.491	1.585.690	934.545	1.527.523	-2,21	-41,06	63,45
EKİM	1.071.514	1.027.987	791.718	982.441	-4,06	-22,98	24,09
KASIM	283.117	272.926	140.637	141.444	-3,60	-48,47	0,57
ARALIK	151.000	118.591	106.603		-21,46	-10,11	
TOPLAM	11.882.688	11.271.996	6.181.913		-5,14	-45,16	
11 AYLIK TOP.	11.731.688	11.153.405	6.075.310	9.617.025	-4,93	-45,53	58,30

Kaynak: Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Antalya Valiliği Havalimanı Mülki İdare Amirliği verilerinden derlenmiştir. 2017 -Kasım Bülteni

2017 yılının ilk 11 ayında Antalya'ya gelen yabancıların milliyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, ilk 5 ülke sırasıyla; Rusya Federasyonu, Almanya, Ukrayna, İngiltere ve Hollanda'dır.

Birinci kaynak pazarına yükselmiş Rusya'da, Antalya'ya gelen ziyaretçi sayısında yılın ilk 11 ayında geçen yılın aynı dönemine göre %688 oranında artış yaşanmıştır. İkinci kaynak pazarımız olan Almanya'dan gelen ziyaretçi sayısı yılın ilk 11 ayında, geçen senenin aynı dönemine göre %16 oranında düşüş yaşamıştır.

Tablo 9. Antalya'ya Gelen Ziyaretçilerin Milliyetlerine Göre Dağılımı (Kasım)

MİLLİYETİ					YÜZDE		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
RUSYA	3.478.431	2.833.750	469.055	3.695.069	-19%	-83%	688%
ALMANYA	2.766.533	2.943.237	1.936.515	1.622.604	6%	-34%	-16%
UKRAYNA	283.587	314.336	572.053	712.176	11%	82%	24%
İNGİLTERE	425.157	434.748	331.925	357.786	2%	-24%	8%
HOLLANDA	483.739	429.469	303.429	254.727	-11%	-29%	-16%
KAZAKİSTAN	269.052	268.297	125.671	237.052	0%	-53%	89%
İSRAİL	89.680	101.243	163.224	165.654	13%	61%	1%
POLONYA	242.441	239.804	100.203	165.344	-1%	-58%	65%
BEYAZ RUSYA	141.854	137.862	70.773	163.518	-3%	-49%	131%
BELÇİKA	258.048	231.824	141.327	133.388	-10%	-39%	-6%
DANİMARKA	199.390	176.775	132.790	117.492	-11%	-25%	-12%
İRAN	104.846	106.915	86.283	101.261	2%	-19%	17%
İSVEÇ	353.371	312.159	140.174	94.403	-12%	-55%	-33%
LİTVANYA	60428	61681	65766	86977	2%	7%	32%
ÇEK CUMHURİYETİ	151.670	135.190	46.811	83.211	-11%	-65%	78%
SLOVAKYA	103.624	111.223	41.623	76.479	7%	-63%	84%
İSVİÇRE	179.962	164.638	76.528	70.301	-9%	-54%	-8%
FRANSA	186.473	115.477	52.597	61.196	-38%	-54%	16%
NORVEÇ	206.186	168.217	83.830	49.930	-18%	-50%	-40%
AVUSTURYA	221.842	192.425	78.933	48.549	-13%	-59%	-38%
MACARİSTAN	45.868	63.502	26.463	39.963	38%	-58%	51%
FİNLANDİYA	132.878	112.085	55.842	36.373	-16%	-50%	-35%
K.K.T.C.	14.858	16.533	17.367	19.934	11%	5%	15%
İTALYA	32.404	27.674	10.649	10.747	-15%	-62%	1%
SLOVENYA	15.922	14.003	5.264	5.102	-12%	-62%	-3%
DiĞER	546.782	625.713	515.558	718.508	14%	-18%	39%
T.C.	398.660	421.535	424.657	489.285	6%	1%	15%
GENEL TOPLAM	11.393.686	10.760.315	6.075.310	9.617.029	-6%	-44%	58%

Kaynak: Antalya Valiliği Havalimanı Mülki İdare Amirliği Ekim - 2017 verilerinden derlenmiştir. 2017 –Kasım Bülteni

1.2.3. MUĞLA'YA GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ

Muğla'ya 2017 yılının Kasım ayında gelen ziyaretçi sayısı, 9.971 olarak gerçekleşerek geçen senenin aynı ayına göre %0,94 oranında artış göstermiştir. Bu rakamın %61'i yabancı, %39'unu yerli turist oluşturmaktadır.

Tablo 10'da Muğla'ya gelen ziyaretçilerin aylara ve yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 10. Muğla'ya Gelen Ziyaretçilerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

AYLAR	YILLAR				DEĞİŞİM ORANI (%)		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	2.874	3.038	5.743	5.580	5,71%	89,04%	-2,84%
ŞUBAT	4.087	4.345	8.345	5.361	6,31%	92,06%	-35,76%
MART	8.132	13.060	19.343	10.561	60,60%	48,11%	-45,40%
NİSAN	128.324	92.227	70.939	77.180	-28,13%	-23,08%	8,80%
MAYIS	419.463	388.179	235.893	249.731	-7,46%	-39,23%	5,87%
HAZİRAN	525.420	515.141	273.660	342.526	-1,96%	-46,88%	25,16%
TEMMUZ	657.689	637.057	360.706	423.812	-3,14%	-43,38%	17,50%
AĞUSTOS	684.010	634.320	361.997	425.513	-7,26%	-42,93%	17,55%
EYLÜL	559.722	498.835	306.371	366.030	-10,88%	-38,58%	19,47%
EKİM	291.054	261.726	165.634	167.877	-10,08%	-36,71%	1,35%
KASIM	17.010	23.201	9.878	9.971	36,40%	-57,42%	0,94%
ARALIK	4.903	10.338	4268		110,85%	-58,71%	
TOPLAM	3.302.688	3.081.467	1.818.509		-6,70%	-40,99%	
11 AY TOP.	3.297.785	3.071.129	1.818.509	2.084.142	-6,87%	-40,79%	14,61%

Kaynak: Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2017 –Kasım Bülteni

2017 yılının ilk 11 ayında Muğla'ya gelen yabancıların milliyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, ilk 5 ülke sırasıyla; İngiltere, Yunanistan, İsveç, Almanya ve Rusya Federasyonu'dur.

2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarının Ocak-Kasım aylarında Muğla'ya gelen ziyaretçilerin milliyetlerine göre dağılımı Tablo 11'de belirtilmiştir.

Tablo 11. Muğla'ya Gelen Ziyaretçilerin Milliyetlerine Göre Dağılımı (Kasım)

MİLLİYETİ	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
ALMANYA	3.203	8.856	1.372	133	176%	-85%	-90%
AMERİKA	608	196	63	43	-68%	-68%	-32%
AVUSTRALYA	358	147	15	34	-59%	-90%	127%
AVUSTURYA	302	135	20	9	-55%	-85%	-55%
AZERBEYCAN	1	8	4	4	700%	-50%	0%
BELÇİKA	87	44	368	25	-49%	736%	-93%
BEYAZRUSYA	5	4	2	7	-20%	-50%	250%
BULGARİSTAN	93	54	39	26	-42%	-28%	-33%
ÇEK CUMHU.	10	13	3	7	30%	-77%	133%

DANİMARKA	24	913	12	11	3.704%	-99%	-8%
FİNLANDİYA	12	31	537	6	158%	1.632%	-99%
FRANSA	2.098	95	430	51	-95%	353%	-88%
G.AFRİKA C.	30	10	13	12	-67%	30%	-8%
HOLLANDA	143	1.045	58	48	631%	-94%	-17%
İNGİLTERE	3.115	3.823	1.105	4.249	23%	-71%	285%
İRAN	9	4	3	3	-56%	-25%	0%
İRLANDA	55	25	15	40	-55%	-40%	167%
İSPANYA	42	28	30	19	-33%	7%	-37%
İSRAİL	12	9	24	16	-25%	167%	-33%
İSVEÇ	50	1.820	7	207	3.540%	-100%	2.857%
İSVİÇRE	159	67	16	21	-58%	-76%	31%
İTALYA	456	60	35	43	-87%	-42%	23%
İZLANDA	0	4	0	2	0%	-100%	0%
JAPONYA	68	11	3	3	-84%	-73%	0%
KANADA	299	328	8	25	10%	-98%	213%
KAZAKİSTAN	6	3	0	8	-50%	-100%	0%
LETONYA	25	11	8	6	-56%	-27%	-25%
LİTVANYA	26	25	6	13	-4%	-76%	117%
LÜBNAN	10	9	0	2	-10%	-100%	0%
LÜKSEMBURG	25	2	1	0	-92%	-50%	-100%
MACARİSTAN	9	10	1	4	11%	-90%	300%
MISIR	1	8	3	0	700%	-63%	-100%
NORVEÇ	40	17	89	3	-58%	424%	-97%
POLONYA	59	37	26	32	-37%	-30%	23%
PORTEKİZ	38	5	3	1	-87%	-40%	-67%
ROMANYA	91	27	19	12	-70%	-30%	-37%
RUSYA FED.	396	106	99	69	-73%	-7%	-30%
SİRBİSTAN	7	10	7	8	43%	-30%	14%
SLOVAKYA	41	7	7	6	-83%	0%	-14%
SLOVENYA	2	1	1	1	-50%	0%	0%
SUUDİ ARABİSTAN	5	7	0	3	40%	-100%	0%
UKRAYNA	48	43	33	61	-10%	-23%	85%
ÜRDÜN	2	7	1	1	250%	-86%	0%
YENİ ZELANDA	104	40	2	9	-62%	-95%	350%
YUNANİSTAN	1.042	1.042	1.128	932	0%	8%	-17%
DİĞER	688	346	145	158	-50%	-58%	9%
YABANCI TURİST	13.904	19.493	5.761	6.373	40%	-70%	11%
YERLİ TURİST	3.106	3.708	4.117	3.598	19%	11%	-13%
GENEL TOPLAM	17.010	23.201	9.878	9.971	36%	-57%	1%

Kaynak: Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2017 -Kasım Bülteni

1.2.4. İZMİR'E GELEN ZİYARETÇİ İSTATİSTİKLERİ

İzmir'e 2017 yılının Kasım ayında gelen ziyaretçi sayısı 17.203 olarak gerçekleşmiştir. Geçen senenin Kasım ayına göre %64,39 oranında azalma göstermiştir.

2017 yılının Ocak-Kasım aylarının toplamı incelendiğinde; geçen yılın aynı dönemine göre %9,32'lik bir artış ile 1.324.814 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 12'de İzmir'e gelen ziyaretçilerin aylara ve yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 12. İzmir'e Gelen Ziyaretçilerin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı

AYLAR	YILLAR				DEĞİŞİM ORANI (%)		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
OCAK	53.301	46.905	48.558	49.719	-12,00	3,52	2,39
ŞUBAT	64.271	58.143	51.902	49.105	-9,53	-10,73	-5,39
MART	71.643	70.217	72.713	67.610	-1,99	3,55	-7,02
NİSAN	138.058	117.851	81.030	91.119	-14,64	-31,24	12,45
MAYIS	187.764	182.012	121.896	112.634	-3,06	-33,03	-7,60
HAZİRAN	214.307	197.817	124.923	156.058	-7,69	-36,85	24,92
TEMMUZ	303.790	303.118	223.902	248.714	-0,22	-26,13	11,08
AĞUSTOS	287.170	291.979	185.526	241.832	1,67	-36,46	30,35
EYLÜL	223.774	219.188	146.014	178.891	-2,05	-33,38	22,52
EKİM	178.793	171.599	107.145	111.929	-4,02	-37,56	4,46
KASIM	71.008	77.666	48.310	17.203	9,38	-37,80	-64,39
ARALIK	53.688	56.057	55.552		4,41	-58,71	
TOPLAM	1.847.567	1.792.552	1.211.919		-2,98	-32,39	
11 AY TOP.	1.793.879	1.736.495	1.211.919	1.324.814	-3,20	-30,21	9,32

Kaynak: İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2017 -Kasım Bülteni

2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarının Kasım ayında İzmir'e gelen ziyaretçilerin milliyetlerine göre dağılımı Tablo 13'te belirtilmiştir.

Tablo 13'e göre İzmir'e gelen yabancı ziyaretçilerin rakamları incelendiğinde; 2017 yılının ilk on bir ayında en çok ziyaretçi gönderen ilk 5 ülke sırasıyla; Almanya, Hollanda, K.K.T.C, Yunanistan ve İngiltere'dir. Yılın ilk on bir ayında İzmir'e gelen ziyaretçi sayısının yaklaşık %32'sini yabancı ziyaretçiler oluşturmuştur. Geçen yılın Kasım ayına göre gelen yabancı ziyaretçi sayısında %3 oranın da artış olmuştur.

Tablo 13. İzmir'e Gelen Ziyaretçilerin Milliyetlerine Göre Dağılımı (Kasım)

MİLLİYETİ	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
A.B.D.	411	694	177	200	69%	-74%	13%
ALMANYA	11.677	16.954	7.953	7.596	45%	-53%	-4%
ARJANTİN	95	261	4	26	175%	-98%	550%
ARNAVUTLUK	43	29	24	8	-33%	-17%	-67%
AVUSTRALYA	326	243	17	20	-25%	-93%	18%
AVUSTURYA	951	885	378	432	-7%	-57%	14%
AZERBAYCAN	16	19	27	35	19%	42%	30%
BELARUS (B. RUSYA)	19	19	14	5	0%	-26%	-64%
BELÇİKA	585	493	495	253	-16%	0%	-49%
BOSNA HERSEK	14	31	23	10	121%	-26%	-57%
BREZİLYA	342	344	10	39	1%	-97%	290%
BULGARİSTAN	227	308	154	194	36%	-50%	26%
CEZAYİR	1	7	2	2	600%	-71%	0%
ÇEK CUM.	157	163	7	13	4%	-96%	86%
ÇİN HALK CUM.	324	366	18	49	13%	-95%	172%
DANİMARKA	1.293	938	48	26	-27%	-95%	-46%
ENDONEZYA	37	28	15	34	-24%	-46%	127%
ERMENİSTAN	1	2	1	0	100%	-50%	-100%
ESTONYA	11	6	16	4	-45%	167%	-75%
FAS	32	88	11	11	175%	-88%	0%
FİLİPİNLER	102	119	93	121	17%	-22%	30%
FİNLANDİYA	33	28	541	13	-15%	1832%	-98%
FRANSA	4036	1771	574	326	-56%	-68%	-43%
G. KIBRIS RUM YÖN.	11	14	13	17	27%	-7%	31%
G. KORE	547	221	40	83	-60%	-82%	108%
GÜNEY AFRİKA CUM.	26	85	5	3	227%	-94%	-40%
GÜRCİSTAN	25	25	13	18	0%	-48%	38%
HİRVATİSTAN	170	191	35	15	12%	-82%	-57%
HİNDİSTAN	67	214	28	73	219%	-87%	161%
HOLLANDA	1.359	2.054	1.391	1.449	51%	-32%	4%
IRAK	6	3	8	19	-50%	167%	138%
İNGİLTERE	4.182	1.493	1.102	846	-64%	-26%	-23%
İRAN	17	34	34	30	100%	0%	-12%
İRLANDA	191	96	26	38	-50%	-73%	46%
İSPANYA	428	600	45	69	40%	-93%	53%
İSRAİL	8	11	9	7	38%	-18%	-22%
İSVEÇ	2990	1573	24	19	-47%	-98%	-21%

İSVİÇRE	440	943	220	342	114%	-77%	55%
İTALYA	8106	6130	169	157	-24%	-97%	-7%
İZLANDA	3	7	7	2	133%	0%	-71%
JAPONYA	174	340	36	70	95%	-89%	94%
K.K.T.C.	852	972	1.103	1.326	14%	13%	20%
KANADA	134	153	42	40	14%	-73%	-5%
KAZAKİSTAN	10	9	6	18	-10%	-33%	200%
KIRGIZİSTAN	2	4	9	12	100%	125%	33%
KOLOMBİYA	14	25	0	677	79%	-100%	
KOSOVA	10	10	4	10	0%	-60%	150%
KUVEYT	0	6	4	6		-33%	50%
LETONYA	24	21	14	8	-13%	-33%	-43%
LİTVANYA	14	30	4	12	114%	-87%	200%
LÜBNAN	8	1252	15	19	15550%	-99%	27%
LÜKSEMBURG	4	6	1	2	50%	-83%	100%
MACARİSTAN	128	205	5	22	60%	-98%	340%
MAKEDONYA	19	10	8	14	-47%	-20%	75%
MALEZYA	32	5	3	9	-84%	-40%	200%
MALTA	5	6	3	0	20%	-50%	-100%
MEKSİKA	154	249	16	486	62%	-94%	2938%
MISIR	23	9	26	9	-61%	189%	-65%
MİLLİYETSİZ	30	95	4	17	217%	-96%	325%
MOLDOVA CUM.	18	12	4	6	-33%	-67%	50%
NORVEÇ	48	71	12	9	48%	-83%	-25%
ÖZBEKİSTAN	5	7	3	4	40%	-57%	33%
PAKİSTAN	2	6	3	4	200%	-50%	33%
POLONYA	177	374	111	102	111%	-70%	-8%
PORTEKİZ	104	581	13	24	459%	-98%	85%
ROMANYA	99	214	39	59	116%	-82%	51%
RUSYA FED.	291	403	97	78	38%	-76%	-20%
SLOVAKYA	46	89	15	7	93%	-83%	-53%
SLOVENYA	44	188	11	15	327%	-94%	36%
SURİYE	48	4.180	6	12	8608%	-100%	100%
ŞİLİ	26	53	1	7	104%	-98%	600%
TACİKİSTAN	2	2	1	1	0%	-50%	0%
TAYLAND	13	18	13	5	38%	-28%	-62%
TUNUS	21	17	3	3	-19%	-82%	0%
TÜRKMENİSTAN	8	6	15	19	-25%	150%	27%
UKRAYNA	118	229	137	124	94%	-40%	-9%
ÜRDÜN	4	12	4	5	200%	-67%	25%
VENEZÜELLA	19	8	3	5	-58%	-63%	67%
YENİ ZELANDA	28	39	4	6	39%	-90%	50%

YUNANİSTAN	1.418	1.903	1.063	1.261	34%	-44%	19%
DİĞER	203	278	54	78	37%	-81%	44%
YABANCI TOPLAM	43.707	49.638	16.691	17.203	14%	-66%	3%
TÜRKİYE	27301	28028	31619	36482	3%	13%	15%
GENEL TOPLAM	71.008	77.666	48.310	53.685	9%	-38%	11%

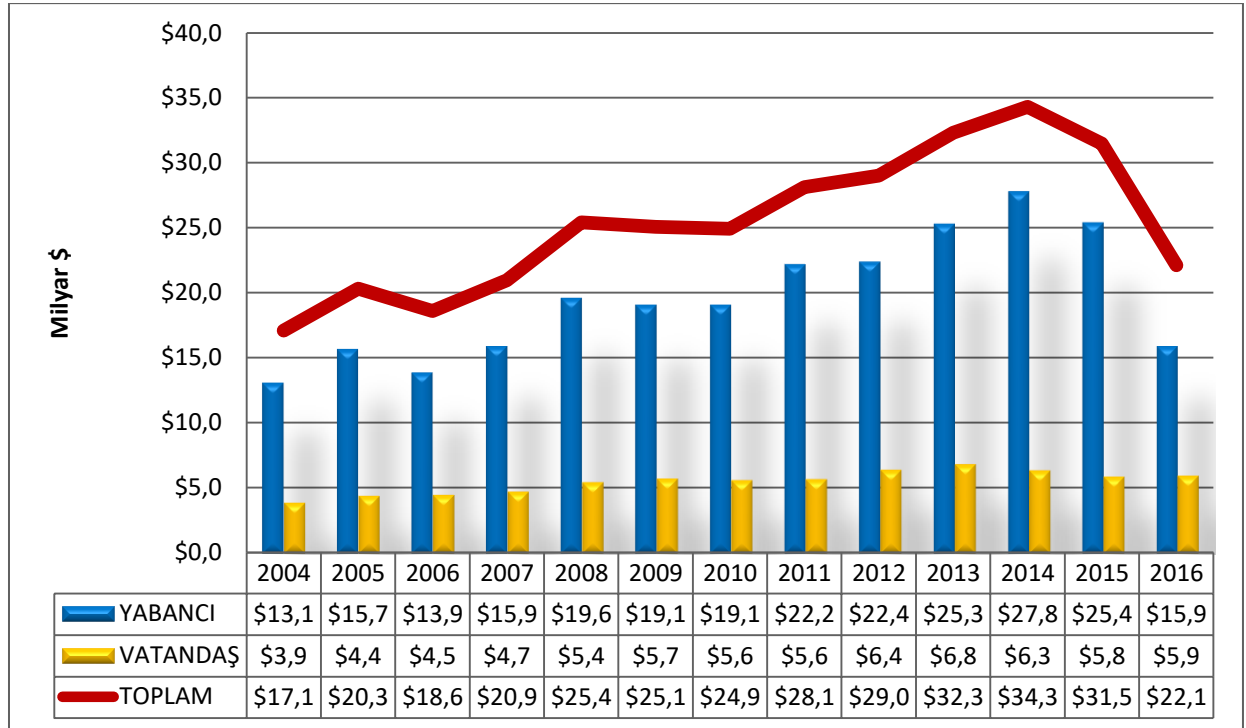
Kaynak: İzmir Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2017-Kasım Bülteni

2. TÜRKİYE’NİN TURİZM GELİRİ, ORTALAMA HARCAMA ve TURİZM GİDERİ

2.1. TÜRKİYE’NİN TURİZM GELİRİ ve ORTALAMA HARCAMA

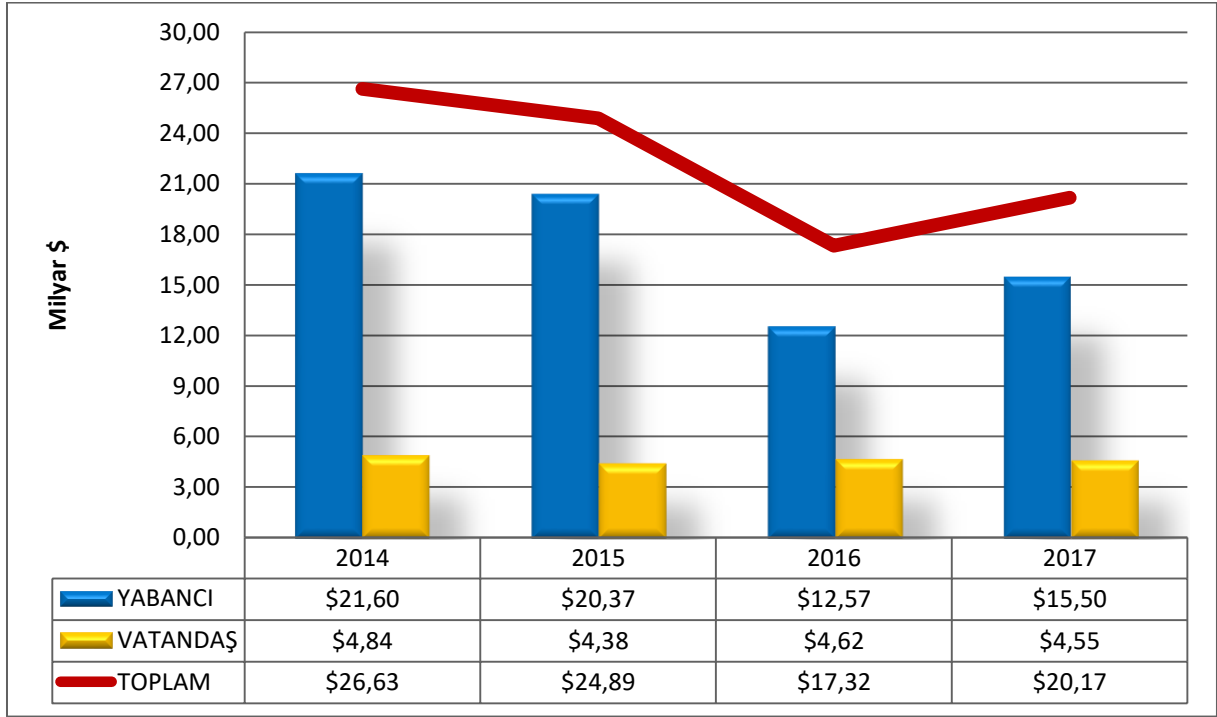
Ülkemizin turizm geliri, 2016 yılında %29,7 azalarak 22,1 Milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanında yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızdan elde edilen gelir ise bir önceki yıla oranla yaklaşık rakamlara ulaşmıştır. Gelen yabancı sayısının %30,1’lik düşüşü, sadece yabancılardan elde edilen gelirin %37,1’lik oranda azalmasına neden olmuştur.

Türkiye’nin turizm gelirinin yıllara göre dağılımının gösterildiği Şekil 1’de görüldüğü gibi, 2014 yılı turizm gelirleri karşılaştırıldığında 10 yılda %100,5 gibi büyük bir oranla büyüme yaşandığı görülmektedir. 2014 yılından sonra turizm gelirimizde düşüş yaşanmıştır.

Şekil 1. Yabancı Ziyaretçi ve Yurt Dışında İkamet Eden Vatandaş Ziyaretçi Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 2’de 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait Ocak- Eylül turizm gelir grafiği rakamları ile verilmiştir. 2017 yılının Ocak-Eylül aylarına ait turizm geliri 20,17 Milyar ABD Doları olarak gerçekleşerek geçen yılın aynı dönemine göre %16,45 oranında artmıştır.

Şekil 2. Yabancı Ziyaretçi ve Yurt Dışında İkamet Eden Vatandaş Ziyaretçi Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı (İlk Yarıyıl)

Tablo 14'te 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ait ve 2017 yılının ilk 9 ayına ait turizm geliri verilmiştir.

Tablo 14. 2015 - 2017 Yılları Turizm Geliri (Milyon \$)

AYLAR	2015				2016				2017				2016/2015				2017/2016			
	(*)	(**)	(***)	TOPLAM	(*)	(**)	(***)	TOPLAM	(*)	(**)	(***)	TOPLAM	(*)	(**)	(***)	TOPLAM	(*)	(**)	(***)	TOPLAM
OCAK	1 237,4	378,7	9,4	1 625,5	980,4	422,6	9	1 412,0	797,5	339,4	6,7	1 143,6	-20,8	11,6	-4,3	-13,1	-18,7	-19,7	-25,6	-19
ŞUBAT	1 112,7	305,3	9,3	1 427,3	828,8	351,4	8,6	1 188,8	703,6	282,2	6,5	992,3	-25,5	15,1	-7,5	-16,7	-15,1	-19,7	-24,4	-16,5
MART	1 464,7	340,3	11	1 816,0	1 071,1	383,9	10,6	1 465,6	903,5	322,3	8	1 233,8	-26,9	12,8	-3,6	-19,3	-15,6	-16	-24,5	-15,8
NİSAN	1 521,7	330,3	11,7	1 863,8	967,8	372,4	12,6	1 352,8	1 031,8	329,7	10,6	1 372,1	-36,4	12,7	7,7	-27,4	6,6	-11,5	-15,9	1,4
MAYIS	2 347,3	356,3	15,8	2 719,4	1 416,4	408,7	13,3	1 838,4	1 533,2	361,2	10,8	1 905,2	-39,7	14,7	-15,8	-32,4	8,2	-11,6	-18,8	3,6
HAZİRAN	2 793,8	339,3	17,4	3 150,5	1 425,2	351,3	13,5	1 790,0	1 810,8	313,3	11,6	2 135,7	-49	3,5	-22,4	-43,2	27,1	-10,8	-14,1	19,3
TEMMUZ	3 018,7	642,1	22,2	3 683,0	1 710,2	663,5	16,9	2 390,6	2 695,0	758,1	15,8	3 468,9	-43,3	3,3	-23,9	-35,1	57,6	14,3	-6,5	45,1
AĞUSTOS	3 849,7	868,5	24	4 742,4	2 252,3	828,8	17,3	3 098,4	3 288,0	962,4	19,6	4 270,0	-41,5	-4,6	-27,9	-34,7	46	16,1	13,3	37,8
EYLÜL	3 025,5	822,8	20,5	3 868,8	1 925,2	847,3	15,5	2 788,0	2 744,5	884,3	24	3 652,8	-36,4	3	-24,4	-27,9	42,6	4,4	54,8	31
9 AYLIK TOPLAM	20 371,5	4 383,6	141,3	24 896,7	12 577,4	4 629,9	117,3	17 324,6	15 507,9	4 552,9	113,6	20 174,4	-38,3	5,6	-17	-30,4	23,3	-1,7	-3,2	16,4
EKİM	2 834,3	530,2	16,9	3 381,4	1 801,0	493	15,7	2 309,7					-36,5	-7	-7,1	-31,7				
KASIM	1 310,2	474,2	12,9	1 797,3	892	429	10	1 331,0					-31,9	-9,5	-22,5	-25,9				
ARALIK	922,8	455	11,5	1 389,3	721	413	8,1	1 142,1					-21,9	-9,2	-29,6	-17,8				
12 AYLIK TOPLAM	25438,8	5843	182,6	31464,7	15991,4	5964,9	151,1	22107,4					-37,14	2,09	-17,25	-29,74				

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, Merkez Bankası, Kültür ve Turizm Bakanlığı

(*) : Yabancı ziyaretçilerden elde edilen gelir.

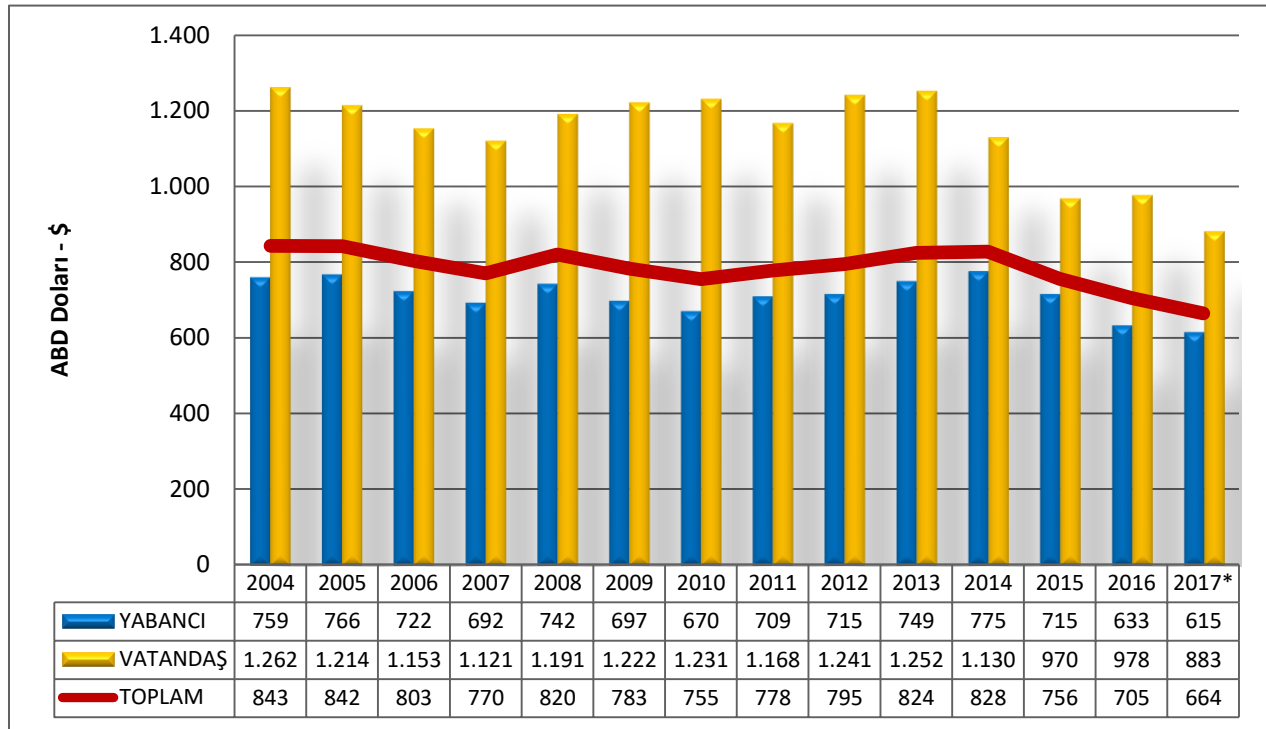
(**) : Yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerden elde edilen gelir.

(***) : GSM Dolaşım Harcamaları ile Marina Hizmet Harcamaları Toplam Gelirde Yer Almakta Olup, Yabancı - Vatandaş Ayrımı Verilememektedir.

TURİZM GELİRİ VE ORTALAMA HARCAMA TABLOSU

2017 yılının ilk 9 ayına ait yabancı ziyaretçilerin ortalama harcaması 615 ABD Doları ve yurtdışında ikamet eden vatandaşların ortalama harcaması 883 ABD Doları olarak gerçekleşmiş olup; genel ortalama harcama 664 ABD Doları olarak gerçekleşerek düşüş devam etmiştir.

Şekil 3'te yabancı ziyaretçilerin ve yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilerin ortalama harcamasının yıllara göre dağılımı gösterilmiştir.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (*) Ocak - Eylül

Şekil 3. Yabancı Ziyaretçi ve Yurt Dışında İkamet Eden Vatandaş Ziyaretçi Ortalama Harcamasının Yıllara Göre Dağılımı

2.1.1. TURİZM SEKTÖRÜNÜN TEKSTİL VE OTOMOTİV SEKTÖRÜ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

2017 yılının ilk 9 ayında gerçekleşen ülkemizin ihracat rakamı 115 milyar 131 milyon 939 bin ABD Doları, ithalat rakamı ise 168 milyar 960 milyon 891 bin ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı 53 milyar 828 milyon 952 bin ABD Doları gerçekleşmiştir. Aynı döneme ait turizm gelirimiz 20 milyar 174 milyon 400 bin ABD Doları olmuştur. Diğer bir deyişle, turizm gelirimiz, dış ticaret açığımızın %37,48'ini karşılamıştır.

Tablo 15'te dış ticaret verisi ve turizm gelirinin yanı sıra otomotiv ile tekstil sektörünün ithalat ve ihracat rakamlarına yer verilmiştir.

Tablo 15. Türkiye, Tekstil ve Otomotiv Sektörünün Dış Ticaret Verileri ile Turizm Sektörünün Karşılaştırılması

	YIL	2014	2015	2016 (İlk 9 Ay)	2017 (İlk 9 Ay)	Değişim
	İHRACAT KALEMİ					(%)
TÜRKİYE (*)	Türkiye Toplam İthalatı	242.177.117	207.234.359	198.618.235	168.960.891	-4%
	Türkiye Toplam İhracatı	157.610.158	143.838.871	142.529.584	115.131.939	-19%
	Türkiye Toplam Dış Ticaret Açığı	-84.566.959	-63.395.488	-56.088.651	-53.828.952	-4%
TURİZM (*)	Turizm Geliri	26.638.235	24.896.700	17.324.600	20.174.400	16%
	Turizm Gelirinin Dış Ticaret Açığını Karşılama Oranı	31,50%	39,27%	30,89%	37,48%	
OTOMOTİV (*)	Otomotiv İthalatı	15.735.932	17.543.573	17.840.587	11.640.364	-35%
	Otomotiv İhracatı	18.063.448	17.462.631	19.801.974	17.429.054	-12%
	Otomotiv Dış Ticaret Açığı/Fazlası	2.327.516	-80.942	1.961.387	5.788.690	195%
	Otomotiv İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	1,15%	1,00%	1,11%	1,50%	
	Otomotiv İthalatının Türkiye Toplam İçindeki Payı	6,50%	8,47%	8,98%	6,89%	
	Otomotiv İhracatının Türkiye Toplam İçindeki Payı	11,46%	12,14%	13,89%	15,14%	
TEKSTİL (*)	Tekstil İthalatı	12.949.765	11.220.860	10.926.955	8.965.835	-17,9%
	Tekstil İhracatı	29.368.166	26.339.358	26.206.809	19.789.891	-24,5%
	Tekstil Dış Ticaret Açığı/Fazlası	16.418.401	15.118.498	15.279.854	10.824.056	-29%
	Tekstil İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	2,27%	2,35%	2,40%	2,21%	
	Tekstil İthalatının Türkiye Toplam İçindeki Payı	5,35%	5,41%	5,50%	5,31%	
	Tekstil İhracatının Türkiye Toplam İçindeki Payı	18,63%	18,31%	18,39%	17,19%	

2.2. TÜRKİYE’NİN TURİZM GİDERİ

Türkiye’nin turizm gideri, 2017 yılının ilk 6 ayında 2,24 Milyar ABD Doları olarak gerçekleşerek geçen yılın aynı dönemine göre %26,4 düşüş göstermiştir.

Tablo 16’da turizm giderimizin aylara ve yıllara göre dağılımı aktarılmıştır.

Tablo 16. Türkiye Turizm Giderinin Aylara ve Yıllara Göre Dağılımı (Milyon \$)

	2014	2015	2016	2017	2015/14	2016/15	2017/2016
OCAK	394,4	410,8	481,0	275,2	4,2	17,1	-42,8
ŞUBAT	493,4	430,7	531,4	277,4	-12,7	23,4	-47,8
MART	478,0	441,0	525,2	303,2	-7,7	19,1	-42,3
NİSAN	403,4	478,9	475,1	428,9	18,7	-0,8	-9,7
MAYIS	481,3	554,9	555,1	499,3	15,3	0,0	-10,1
HAZİRAN	518,1	509,0	479,5	458,2	-1,8	-5,8	-4,4
6 AYLIK TOPLAM	2 768,6	2 825,3	3 047,3	2 242,2	2,0	7,9	-26,4
TEMMUZ	426,4	496,7	436,8		16,5	-12,1	
AĞUSTOS	416,0	445,1	327,6		7,0	-26,4	
EYLÜL	335,7	402,8	367,4		20,0	-8,8	
EKİM	587,9	551,7	313,3		-6,2	-43,2	
KASIM	456,7	481,0	272,0		5,3	-43,5	
ARALIK	479,1	495,7	285,4		3,5	-42,4	
12 AYLIK TOPLAM	5 470,4	5 698,3	5 049,8		4,2	-11,4	

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü